

Биков В.Ю. Структура актуальних напрямів досліджень проблем дистанційної професійної освіти // Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології: Колективна монографія. – К.: Атіка, 2005. – 252 с., с. 92 – 104.

2.2. СТРУКТУРА АКТУАЛЬНИХ НАПРЯМІВ ДОСЛІДЖЕНЬ ПРОБЛЕМ ДИСТАНЦІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Розвиток дистанційної професійної освіти (ДПО) насамперед потребує проведення широкого кола наукових досліджень і розробок, пов'язаних із розв'язанням усього спектра психолого-педагогічних, комп'ютерно-технологічних, організаційно-управлінських, фінансово-економічних і нормативно-правових проблем цієї перспективної, але сьогодні ще не досить поширеної форми навчання. Тільки за цих умов можна сподіватись на ефективне запровадження дистанційних технологій навчання в освітню практику, досягнення необхідної якості освіти, яка передбачена відповідними освітньо-професійним стандартами.

Спектр і масштаби досліджень цих проблем як у вітчизняній, так і в закордонній науковій практиці в останні роки значно поширились. Водночас, ці дослідження переважно носять несистемний, вибірковий, навіть, хаотичний характер. За таких умов, деякі з проблем виявились вже сьогодні настільки дослідженими, що є достатнім для використання отриманих наукових результатів в освітній практиці (наприклад, проблеми створення комп'ютерно-технологічної платформи ДПО, формування інтегрованого навчального середовища ДПО, створення формування, підтримування і розповсюдження інформаційних мережених ресурсів ДПО тощо). Глибина ж дослідження інших проблем ще не є достатньою - тільки окремі з наукових результатів, що отримані у цих роботах, можуть бути впроваджені в практичну освіту (наприклад, філософські і соціально-економічні проблеми ДПО, значний обсяг психолого-педагогічних проблем ДПО, деякі організаційно-управлінські проблеми ДПО тощо). Є й такі проблеми, які сьогодні ще залишаються зовсім не дослідженими (наприклад, нормативно-правові проблеми ДПО, методи моделювання і оптимізації процесу дистанційного навчання, економічні механізми забезпечення ефективності ДПО тощо).

Отже, сьогодні постала нагальна потреба з системних позицій окреслити проблемне поле необхідних досліджень, здійснити системну структурування актуальних напрямів досліджень проблем ДПО і на цій основі забезпечити координацію досліджень і розробок з цього розділу науки і освітньої практики. Подальший виклад є спробою здійснити деякі кроки у цьому напрямі.

Визначимо, що об'єктом подальшого розгляду є загальне поле дослідження проблем дистанційна професійна освіта в Україні. В свою чергу, предметом подальшого розгляду є структура актуальних напрямів досліджень проблем дистанційної професійної освіти.

Використовуючи для синтезу, декомпозиції і аналізу предмета розгляду методологію системного підходу, будемо розглядати його будову як систему, а

множину елементів (об'єктів), що входять до його складу, - як множину підсистем, кожна з яких відображує суттєві аспекти досліджень проблем ДПО.

Представимо зазначену структуру загального поля досліджень проблем ДПО чотирирівневою ієрархічною моделлю, кожен з ієрархічних рівнів якої, утворений декомпозицією загального поля за такими критеріями:

перший рівень структури - відображає характер ставлення відповідних підсистем цього рівня структури до цілей ДПО, специфічні аспекти реалізації завдань досліджень ДПО, причетність до реалізації ДПО відповідних підсистем (суб'єктів) освіти й суспільства і включає такі підсистеми: 1. Філософії та історії, 2. Психолого-педагогічну, 3. Інформаційно-технологічну, 4. Соціально-економічну, 5. Організаційно-управлінську і 6. Нормативно-правову. Проблеми кожної із зазначених підсистем повинні розроблятися в контексті розв'язання загальних проблем розвитку освіти і суспільства, з урахуванням перспективних шляхів їх розв'язування і використання набутих наукових результатів (наприклад, проблем підвищення якості освіти, розвиваючої педагогіки, інформатизації освіти тощо);

другий рівень структури - декомпозує попередній за напрямками актуальних досліджень проблем ДПО;

третій і четвертий (там, де, на наш погляд, це виявилось доцільним) рівні структури - звужують, поглиблюють і уточнюють деякі напрями попередніх рівнів структури, змістовно і послідовно наближаючи відповідний напрям до можливої теми конкретного дослідження.

Вочевидь, що деякі напрями досліджень можуть відображувати один або декілька аспектів ДПО, тобто одночасно входити до декількох підсистем вищого рівня моделі структури. Тому запропонована структура не є плоскою, а являє собою граф з перехресними зв'язками. При представленні цієї структури плоским графом (без перехресних зв'язків) назви деяких напрямів досліджень можуть повторюватись, відбиваючи той чи інший аспект вищого рівня структури.

Відповідно до актуальних потреб теорії і практики освіти, результатів попередніх робіт, можливостей дослідників за кожним з зазначених напрямів можуть проводитись теоретичні, пошукові дослідження (наприклад, дослідження перспективних проблем і напрямів розвитку систем ДПО - для всіх аспектів і видів забезпечення в загальному контексті розвитку освіти і суспільства), експериментальні дослідження (наприклад, пілотні проекти з визначення педагогічної ефективності запропонованих інновацій) і розробки (наприклад, розробки методик дистанційного навчання з різних предметів, методичних систем з різних спеціальностей ДПО), здійснюватись аналіз здобутого передового вітчизняного і зарубіжного досвіду, виконуватись дослідження щодо поширення досвіду та специфіки його впровадження тощо. Оскільки ця типологія досліджень притаманна кожному з наведених і, в контексті мети даного розгляду, не є його визначальною ознакою в назві кожного з напрямів відбивається тільки основна змістовність відповідного дослідження без наголосу на тип, форму, методи та іншу специфіку, за яким воно може бути проведено. Як відомо, ці уточнення і характерні ознаки ті чи інші дослідження набувають на етапі формулювання і виконання конкретних дослідницьких тем і розробок (методичних, проектно-конструкторських,

технологічних тощо) відповідно до їх мети, об'єкта і предмета дослідження чи розробки.

Для забезпечення наочності моделі спроектованої структури та відповідно до запропонованого підходу представимо цю структуру у вигляді плоского графу та визначимо зміст кожного з актуальних напрямів досліджень проблем ДПО.

1. Філософія та історія ДПО

1.1. Філософія ДПО.

1.1.1. Філософія ДПО у контексті загальної філософії освіти.

1.1.2. Філософія ДПО у контексті загальної філософії професійної освіти.

1.1.3. Філософія ДПО у старшій загальноосвітній школі.

1.1.4. Філософія ДПО у спеціальній школі.

1.1.5. Філософія ДПО у професійно-технічній школі.

1.1.6. Філософія ДПО у вищій школі.

1.1.7. Філософія неперервної ДПО.

1.2. Історія ДПО.

1.2.1. Національна історія ДПО.

1.2.2. Регіональна історія ДПО.

1.2.3. Міжнародна історія ДПО.

2. Психолого-педагогічні проблеми дистанційного навчання (ДН)

2.1. Цілі і зміст ДН.

2.1.1. Цілі і зміст ДН у старшій загальноосвітній школі.

2.1.1.1. Цілі і зміст ДН за предметами програми старшої загальноосвітньої школи.

2.1.1.2. Цілі і зміст ДН за предметними циклами програми старшої загальноосвітньої школи.

2.1.1.3. Цілі і зміст ДН в інноваційних системах старшої загальноосвітньої школи.

2.1.2. Цілі і зміст ДН у спеціальній школі.

2.1.2.1. Цілі і зміст ДН дітей з вадами фізичного здоров'я і психічного розвитку.

2.1.2.2. Цілі і зміст корекційного ДН.

2.1.2.3. Цілі і зміст ДН у превентивних закладах.

2.1.3. Цілі і зміст ДН у професійно-технічній школі.

2.1.3.1. Цілі і зміст ДН за предметами професійно-освітніх програм професійно-технічної школи.

2.1.3.2. Цілі і зміст ДН за предметними циклами професійно-освітніх програм професійно-технічної школи.

2.1.3.3. Цілі і зміст ДН за професіями підготовки професійно-технічної школи.

2.1.3.4. Цілі і зміст ДН в інноваційних системах професійно-технічної школи.

2.1.4. Цілі і зміст ДН у вищій школі.

2.1.4.1. Цілі і зміст ДН за навчальними дисциплінами професійно-освітніх програм вищої школи.

2.1.4.2. Цілі і зміст ДН за навчальними циклами професійно-освітніх програм вищої школи.

- 2.1.4.3. Цілі і зміст ДН за спеціальностями підготовки вищої школи.
- 2.1.4.4. Цілі і зміст ДН в інноваційних системах вищої освіти.
- 2.1.5. Цілі і зміст ДН у педагогічній освіті.
- 2.1.5.1. Цілі і зміст ДН за освітньо-професійними програмами підготовки педагогічних кадрів загальноосвітніх навчальних закладів.
- 2.1.5.2. Цілі і зміст ДН за освітньо-професійними програмами підвищення кваліфікації педагогічних кадрів загальноосвітніх навчальних закладів.
- 2.1.5.3. Цілі і зміст ДН за освітньо-професійними програмами підвищення кваліфікації викладацьких кадрів професійно-технічних навчальних закладів.
- 2.1.5.4. Цілі і зміст ДН за освітньо-професійними програмами підвищення кваліфікації викладацьких кадрів вищих навчальних закладів.
- 2.1.6. Цілі і зміст ДН в освіті управлінських кадрів.
- 2.1.6.1. Цілі і зміст ДН за освітньо-професійними програмами підвищення кваліфікації управлінських кадрів освіти.
- 2.1.6.2. Цілі і зміст ДН в інноваційних системах освіти управлінських кадрів.
- 2.1.7. Інтеграція цілей і змісту ДН у неперервній освіті.
- 2.2. Методики ДН.
- 2.2.1. Методики викладання предметів засобами ДН у загальноосвітніх навчальних закладах.
- 2.2.1.1. Методики ДН за предметами програми старшої загальноосвітньої школи.
- 2.2.1.2. Методики ДН за предметними циклами програми старшої загальноосвітньої школи.
- 2.2.2. Методики викладання предметів засобами ДН у спеціальній школі.
- 2.2.2.1. Методики ДН дітей з вадами фізичного здоров'я і психічного розвитку.
- 2.2.2.2. Методики корекційного ДН.
- 2.2.3. Методики викладання предметів засобами ДН у професійно-технічних навчальних закладах.
- 2.2.3.1. Методики ДН за навчальними дисциплінами професійно-освітніх програм професійно-технічної школи.
- 2.2.3.2. Методики ДН за навчальними циклами професійно-освітніх програм професійно-технічної школи.
- 2.2.4. Методики викладання навчальних дисциплін засобами ДН у вищих навчальних закладах.
- 2.2.4.1. Методики ДН за навчальними дисциплінами професійно-освітніх програм вищої школи.
- 2.2.4.2. Методики ДН за навчальними циклами професійно-освітніх програм вищої школи.
- 2.2.5. Спеціальні методики ДН.
- 2.2.5.1. Методики конструювання мультимедійних навчальних середовищ та їх застосування в системах ДН.
- 2.2.5.2. Методики конструювання гіпертекстових навчальних середовищ та їх застосування в системах ДН.

- 2.2.5.3. Методики створення і застосування у ДН комп'ютерно орієнтованих навчально-методичних матеріалів.
- 2.2.5.4. Методики створення і застосування у ДН інтерактивних систем навчання.
- 2.2.5.5. Методики створення і застосування у ДН автоматизованих навчаючих і контролюючих систем.
- 2.2.5.6. Методики створення і застосування у ДН автоматизованих експертних систем.
- 2.2.5.7. Методики створення і застосування у ДН автоматизованих моделюючих систем.
- 2.2.5.8. Методики створення і застосування у ДН автоматизованих тестових систем виміру і оцінювання рівнів навчальних досягнень учнів.
- 2.2.5.9. Методики шкалювання в автоматизованих тестових і рейтингових системах ДН.
- 2.2.5.10. Методики дистанційного тестування.
- 2.2.5.11. Методики мережевої взаємодії учасників навчального процесу у системах ДН.
- 2.2.5.12. Методики будови баз даних і знань та доступу до них у системах ДН.
- 2.2.6. Спеціальні освітньо-виховні проблеми ДН.
  - 2.2.6.1. ДН і проблеми виховання.
  - 2.2.6.2. ДН і проблеми творчості.
  - 2.2.6.3. ДН у позашкільних закладах.
  - 2.2.6.4. Проблеми ступеневої підготовки у системах ДН.
  - 2.2.6.5. Вікові проблеми ДН.
  - 2.2.6.6. Індивідуалізація навчання у системах ДН.
  - 2.2.6.7. Методи і технології колективного і групового ДН.
- 2.3. Засоби ДН.
  - 2.3.1. Дидактичні засади побудови і застосування засобів ДН у загальноосвітніх навчальних закладах.
    - 2.3.1.1. Засоби ДН за предметами програми загальноосвітньої школи.
    - 2.3.1.2. Засоби ДН за предметними циклами програми загальноосвітньої школи.
  - 2.3.2. Дидактичні засади побудови і застосування засобів ДН у спеціальній школі.
    - 2.3.2.1. Засоби ДН для дітей з вадами фізичного здоров'я і психічного розвитку.
    - 2.3.2.2. Засоби корекційного ДН.
  - 2.3.3. Дидактичні засади побудови і застосування засобів ДН у професійно-технічних навчальних закладах.
    - 2.3.3.1. Засоби ДН за навчальними дисциплінами професійно-освітніх програм професійно-технічної школи.
    - 2.3.3.2. Засоби ДН за навчальними циклами професійно-освітніх програм професійно-технічної школи.
  - 2.3.4. Дидактичні засади побудови і застосування засобів ДН у вищих навчальних закладах.

2.3.4.1. Засоби ДН за навчальними дисциплінами професійно-освітніх програм вищої школи.

2.3.4.2. Засоби ДН за навчальними циклами професійно-освітніх програм вищої школи.

3. Інформаційно-комунікаційні технології і навчальне середовище систем ДН

3.1. Інтегроване навчальне середовище систем ДН у загальноосвітніх навчальних закладах з використанням традиційних і комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання.

3.1.1. Навчальні середовища систем ДН на базі мультимедійних технологій.

3.1.1.1. Навчальні середовища систем ДН на базі мультимедійних технологій за предметами програми загальноосвітньої школи.

3.1.1.2. Навчальні середовища систем ДН на базі мультимедійних технологій за предметними циклами програми загальноосвітньої школи.

3.1.2. Навчальні середовища систем ДН на базі гіпертекстових технологій.

3.1.2.1. Навчальні середовища ДПО на базі гіпертекстових технологій за предметами загальноосвітньої програми.

3.1.2.2. Навчальні середовища систем ДН на базі гіпертекстових технологій за предметними циклами програми загальноосвітньої школи.

3.1.3. Інтерактивні навчальні середовища систем ДН.

3.1.3.1. Інтерактивні навчальні середовища систем ДН за предметами програми загальноосвітньої школи.

3.1.3.2. Інтерактивні навчальні середовища систем ДН за предметними циклами програми загальноосвітньої школи.

3.1.4. Навчальні середовища систем ДН на базі автоматизованих навчаючих і контролюючих систем,

3.1.4.1. Навчальні середовища систем ДН на базі автоматизованих навчаючих і контролюючих систем за предметами програми загальноосвітньої школи.

3.1.4.2. Навчальні середовища систем ДН на базі автоматизованих навчаючих і контролюючих систем за предметними циклами програми загальноосвітньої школи.

3.1.5. Навчальні середовища систем ДН на базі автоматизованих експертних систем.

3.1.5.1. Навчальні середовища систем ДН на базі автоматизованих експертних систем за предметами програми загальноосвітньої школи.

3.1.5.2. Навчальні середовища систем ДН на базі автоматизованих експертних систем за предметними циклами програми загальноосвітньої школи.

3.1.6. Навчальні середовища систем ДН на базі автоматизованих моделюючих систем.

3.1.6.1. Навчальні середовища систем ДН на базі автоматизованих моделюючих систем за предметами програми загальноосвітньої школи.

3.1.6.2. Навчальні середовища систем ДН на базі автоматизованих моделюючих систем за предметними циклами програми загальноосвітньої школи.

- 3.1.7. Навчальні середовища систем ДН на базі автоматизованих тестових систем вимірювання і оцінювання рівнів навчальних досягнень учнів.
  - 3.1.7.1. Навчальні середовища систем ДН на базі автоматизованих тестових систем вимірювання і оцінювання рівнів навчальних досягнень учнів за предметами програми загальноосвітньої школи.
  - 3.1.7.2. Навчальні середовища систем ДН на базі автоматизованих тестових систем, вимірювання і оцінювання рівнів навчальних досягнень учнів за предметними циклами програми загальноосвітньої школи.
- 3.1.8. Навчальні середовища систем ДН з використанням автоматизованих бібліотечних систем.
  - 3.1.8.1. Навчальні середовища систем ДН з використанням автоматизованих бібліотечних систем за предметами програми загальноосвітньої школи.
  - 3.1.8.2. Навчальні середовища систем ДН з використанням автоматизованих бібліотечних систем за предметними циклами програми загальноосвітньої школи.
- 3.1.9. Інтегровані автоматизовані мультисервісні навчальні середовища систем ДН.
  - 3.1.9.1. Інтегровані автоматизовані мультисервісні навчальні середовища систем ДН за предметами програми загальноосвітньої школи.
  - 3.1.9.2. Інтегровані автоматизовані мультисервісні навчальні середовища систем ДН за предметними циклами програми загальноосвітньої школи.
- 3.1.10. Навчальні середовища на базі мережі Інтернет.
  - 3.1.10.1. Навчальні середовища систем ДН на базі мережі Інтернет за предметами програми загальноосвітньої школи.
  - 3.1.10.2. Навчальні середовища систем ДН на базі мережі Інтернет за предметними циклами програми загальноосвітньої школи.
- 3.1.11. Оптимізація складу і синтез структури навчального середовища систем ДН.
  - 3.1.11.1. Оптимізація складу і синтез структури навчальних середовищ систем ДН у загальноосвітніх навчальних закладах.
  - 3.1.11.2. Оптимізація складу і синтез структури навчальних середовищ систем ДН в спеціальних навчальних закладах.
  - 3.1.11.3. Оптимізація складу і синтез структури навчальних середовищ систем ДН у професійно-технічних навчальних закладах.
  - 3.1.11.4. Оптимізація складу і синтез структури навчальних середовищ систем ДН у вищих навчальних закладах.
- 3.2. Інтегроване навчальне середовище систем ДН у спеціальній школі з використанням традиційних і комп'ютерно орієнтованих засобів навчання.
  - 3.2.1. – 3.2.11. Формулювання цих напрямів здійснюється подібно формулюванню напрямів 3.1.1. – 3.1.11 з урахуванням специфіки спеціальної школи.
    - 3.2.1.1. – 3.2.11.4. Формулювання цих напрямів здійснюється подібно формулюванню напрямів 3.1.1.1. – 3.1.11.4 з урахуванням специфіки спеціальної школи.

3.3. Інтегроване навчальне середовище систем ДН у професійно-технічних навчальних закладах з використанням традиційних і комп'ютерно орієнтованих засобів навчання.

3.3.1. – 3.3.11. Формулювання цих напрямів здійснюється подібно формулюванню напрямів 3.1.1. – 3.1.11 з урахуванням специфіки професійно-технічної школи.

3.3.1.1. – 3.3.11.4. Формулювання цих напрямів здійснюється подібно формулюванню напрямів 3.1.1.1. – 3.1.11.4 з урахуванням специфіки професійно-технічної школи.

3.4. Інтегроване навчальне середовище систем ДН у вищих навчальних закладах з використанням традиційних і комп'ютерно орієнтованих засобів навчання.

3.4.1. – 3.4.11. Формулювання цих напрямів здійснюється подібно формулюванню напрямів 3.1.1. – 3.1.11 з урахуванням специфіки вищої школи.

3.4.1.1. – 3.4.11.4. Формулювання цих напрямів здійснюється подібно формулюванню напрямів 3.1.1.1. – 3.1.11.4 з урахуванням специфіки вищої школи.

4. Соціально-економічні проблеми у системах ДН

4.1. Соціальні проблеми впровадження систем ДН.

4.1.1. Системи ДН та розвиток національної системи освіти.

4.1.2. Системи ДН та інтернаціоналізація освіти.

4.1.3. Системи ДН та розвиток українського і світового суспільства.

4.1.4. Порівняльний аналіз стану і розвитку систем ДН.

4.1.5. Системи ДН в умовах інформатизації освіти.

4.1.6. Системи ДН в інформаційному суспільстві.

4.1.7. Загальнокультурний розвиток особистості у системах ДН.

4.1.8. Системи ДН як соціальний інститут і об'єкт соціального і економічного управління.

4.1.9. Системи ДН як засіб підвищення суспільного інтелекту.

4.1.10. Інтернет і системи ДН.

4.2. Економічні проблеми у системах ДН.

4.2.1. Економічні передумови переходу від традиційних форм навчання до ДН.

4.2.2. Економічні моделі функціонування і розвитку систем ДН: бюджетні, госпрозрахункові, комбіновані.

4.2.3. Економічні дослідження шляхів підвищення ефективності використання електронних освітніх ресурсів у системах ДН.

4.2.4. Внутрігосподарські економічні відносини, механізми та інструменти у навчальних закладах, які здійснюють ДН.

4.2.5. Антимонопольна економічна політика у системах ДН.

4.2.6. Економічні механізми підвищення ефективності систем ДН.

4.2.7. Економічні моделі і механізми функціонування і розвитку міжнародних, національних і корпоративних комп'ютерних мереж систем ДН.

4.2.8. Економічні моделі і механізми міжнародних систем ДН.

4.2.9. Дидактико-економічні оцінки ефективності діяльності навчальних закладів, які здійснюють ДН.

4.2.10. Дидактико-економічні оцінки ефективності діяльності різних форм об'єднань навчальних закладів, які здійснюють ДН.

- 4.2.11. Економічні моделі функціонування і розвитку міжнародних, національних, галузевих, корпоративних і проблемно-орієнтованих інституцій, які здійснюють формування, підтримку і розповсюдження електронних баз даних і знань.
- 4.2.12. Економічні моделі функціонування і розвитку систем ДН в середовищі мережі Інтернет.
- 4.3. Проблеми маркетингу у системах ДН.
  - 4.3.1. Дослідження освітніх продуктів і послуг у системах ДН як товару.
  - 4.3.2. Ринок освітніх продуктів і послуг у системах ДН: особливості, наявні і перспективні потреби.
  - 4.3.3. Організація та управління маркетингом: реклама, формування попиту, цінова політика, комунікації та просування освітніх продуктів і послуг у системах ДН.
  - 4.3.4. Електронні магазини у системах ДН.
  - 4.3.5. Моніторинг ринку освітніх продуктів і послуг у системах ДН.
  - 4.3.6. Міжнародні, національні, регіональні та галузеві аспекти формування, розвитку і прогнозування ринку освітніх продуктів та послуг у системах ДН.
  - 4.3.7. Управління експортом та імпортом продуктів і послуг у системах ДН.
  - 4.3.8. Інтернет і проблеми маркетингу у системах ДН.

5. Проблеми організації та управління у системах ДН

- 5.1. Організація систем ДН.
  - 5.1.1. Організаційні структури навчальних закладів, які здійснюють ДН: орієнтовані на ДН і комбіновані структури.
  - 5.1.2. Організаційні структури об'єднань навчальних закладів, які здійснюють ДН: орієнтовані на ДН і комбіновані структури.
  - 5.1.3. Функції та організаційні структури національних, регіональних, галузевих та корпоративних органів, які здійснюють управління системами ДН.
  - 5.1.4. Організаційні заходи підвищення ефективності навчального процесу в навчальних закладах, які здійснюють ДН.
  - 5.1.5. Організаційні заходи підвищення ефективності діяльності різних форм об'єднань навчальних закладів, які здійснюють ДН.
  - 5.1.6. Організація міжнародного співробітництва у системах ДН.
  - 5.1.7. Організація системи експертного оцінювання, ліцензування та акредитації у системах ДН.
  - 5.1.8. Функції та організаційні структури міжнародних, національних, галузевих, корпоративних і проблемно-орієнтованих інституцій, які здійснюють формування, підтримку і розповсюдження електронних баз даних і знань.
- 5.2. Управління системами ДН.
  - 5.2.1. Функції та багаторівневі структури управління системами ДН.
  - 5.2.2. Управління процесом навчання на основі моніторингу та аналізу результатів навчальної діяльності у системах ДН.
  - 5.2.3. Методи моделювання та оптимізації процесу ДН.
  - 5.2.4. Корпоративні системи підтримки прийняття управлінських рішень у системах ДН.

- 5.2.5. Поточне і стратегічне планування та управління у системах ДН.
- 5.2.6. Управління формуванням і розвитком віртуального середовища з обміну досвідом викладачів як засіб підвищення ефективності систем ДН.
- 5.2.7. Управління міжнародними, національними, галузевими, корпоративними і проблемно-орієнтованими структурами, які здійснюють формування, підтримку і розповсюдження електронних баз даних і знань.
- 5.2.8. Управління локальними, корпоративними, галузевими, національними і міжнародними проектами і програмами розвитку систем ДН.
- 5.2.9. Підвищення ефективності систем ДН на основі удосконалення управління навчальними закладами, які здійснюють ДН.
- 5.2.10. Підвищення ефективності систем ДН на основі удосконалення управління діяльністю різних форм об'єднань навчальних закладів, які здійснюють ДН.

6. Нормативно-правові проблеми систем ДН

- 6.1. Ліцензування навчальних закладів, які здійснюють ДН.
- 6.2. Акредитація навчальних закладів, які здійснюють ДН.
- 6.3. Національна і міжнародна сертифікація систем ДН.
- 6.4. Автоматизовані системи експертного оцінювання та акредитації систем ДН.
- 6.5. Підвищення ефективності систем ДН на основі удосконалення нормативно-правового простору.

Визначені і структурно упорядковані напрями досліджень окреслюють актуальну підпроблему за обраними принципами декомпозиції загального поля досліджень проблем ДПО, ілюструють, підкреслюють і передбачають комплексний характер розв'язування проблем ДПО, системний підхід при організації і здійсненні досліджень. Формулювання окремих напрямів надано узагальнено, що дозволяє дослідникам (науковцям, аспірантам, докторантам, практичним працівникам освіти тощо) при визначенні конкретної теми (тем) дослідження в межах зазначеного напрямку сформулювати її (їх) назву, надати дослідженню розширений або звужений характер, проводити комплексні дослідження за інтегрованими темами тощо. Одночасно, наголос на необхідності системного розв'язування проблем ДПО, на узагальненості назв визначених напрямів досліджень вказує на невичерпаність наведеного їх переліку і можливість, таким чином, розширити або уточнити (в межах запропонованої структури) цей перелік в кожному певному випадку і за тими чи іншими умовами і обмеженнями конкретного дослідження.

Зважаючи на глобальний (як на національному, так і на міжнародному рівнях) характер такого загальноосвітнього явища, як дистанційна освіта, використання запропонованої структури актуальних напрямів досліджень проблем ДПО буде сприяти забезпеченню системного характеру наукових робіт, які проводяться з цих проблем, забезпечить еволюційно-поетапний характер їх реалізації і впровадження в практику освіти, координацію діяльності наукових (у тому числі міжнародних) колективів з розв'язування як окремих, так і комплексних проблем, набути, тим самим, системного прискорення (емерджентності) вирішення актуальних завдань розвитку професійної освіти і суспільства в цілому.